

УДК: 378.016:81'276'6:001

ТОРЧИНСЬКА Наталія Миколаївна

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри слов'янської філології
Хмельницького національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6182-0027>
DOI
e-mail: torchynskaN@khnmu.edu.ua

ТОРЧИНСЬКИЙ Михайло Миколайович

доктор філологічних наук,
професор кафедри української філології
Хмельницького національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6182-0027>
DOI
e-mail: torchynskiyM@khnmu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ НАУКОВОГО МОВЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

У сучасному глобалізованому суспільстві для українських науковців, як досвідчених, так і молодих, постає необхідність інтеграції в європейський освітній простір, що, поряд із низкою загальнодержавних заходів, потребує певних механізмів, які би сприяли виробленню відповідних компетентностей ще під час навчання в закладах вищої освіти. Тому на перший план виходить тенденція щодо підготовки фахівців-філологів на новій концептуальній основі в рамках компетентнісного підходу. Як зауважують науковці, «завдання сучасної вищої освіти полягає в тому, щоб не тільки дати професійні знання, а й підготувати фахівця, який глибоко розуміє і знає свою роль у суспільстві, вміє творчо використовувати здобуті знання на практиці» [4, с. 233], а в умовах євроінтеграції могли і вміти донести інформацію про результати власних наукових досліджень до світової спільноти.

Кожен заклад вищої освіти, маючи за мету сформувати затребуваного фахівця, окреслює загальні і спеціальні компетентності, яких повинен набути

випускник задля реалізації себе в подальшій діяльності. Поряд із низкою компетенцій, яких набувають магістранти-філологи у процесі навчання, щоб адаптуватися до вимог суспільства і часу, на перший план виступає «здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів» [2, с. 15], що сприятиме досягненню такого програмного результату, як «упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами» [2, с. 16]. Цих результатів студенти-філологи можуть досягти, вивчаючи такі курси, як «Методологія та організація наукових досліджень» (у магістратурі) і «Теорія і практика філологічних досліджень» (на бакалавраті). Одним з основних завдань, передбачених робочими програмами згаданих дисциплін, є оволодіння здобувачами освіти навичками наукового мовлення, що і є репрезентантом наявних компетенцій, які дозволяють поділитися власними напрацюваннями, набути досвіду апробації (друк статей, виступи на семінарах і конференціях, написання кваліфікаційних робіт).

Як зауважує О. Л. Ходань, «компетентнісний підхід зміщує акценти з процесу нагромадження нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування й розвитку в майбутніх фахівців здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання й досвід у різних ситуаціях, що потребує від викладача зміщення акцентів у навчально-виховній діяльності з інформаційної до організаційно-управлінської площини» [4, с. 234].

Проблемі вироблення навичок наукового мовлення постійно приділяють увагу науковці, із-поміж яких – Л. В. Кравець, Л. І. Мацько, Л. Б. Наконечна, Г. С. Онуфрієнко, О. М. Рудь, О. М. Семенов, Ю. П. Сурмін, О. В. Ткачук та ін.

Мета статті – схарактеризувати основні проблеми формування у студентів-філологів компетенцій писемного наукового мовлення та окреслити шляхи подолання складнощів у процесі вивчення дисциплін «Методологія та організація наукових досліджень» (МОНД) і «Теорія і практика філологічних досліджень» (ТПФД).

У сучасних закладах вищої освіти одним із завдань постає вироблення в студентів науково-дослідницької компетентності, під якою розуміють «комплекс знань, умінь, навичок, які стали властивістю особистості та забезпечують успішне й ефективне здійснення нею навчально-наукової та науково-дослідницької діяльності у процесі становлення фахівця та в подальшій професійній діяльності [1, с. 112].

З елементами певної науково-дослідницької роботи значна частина молоді знайомиться ще в середній школі, де майже кожен готував хоч якесь повідомлення або писав реферат. Окремі учні брали участь у роботі МАН, де могли набути певних навичок наукового пошуку, вербалізації та репрезентації результатів дослідження перед аудиторією. Більш системно на формування наукових компетенцій звертають увагу в закладах вищої освіти, де вже кожному студентові у процесі навчання доводиться захистити принаймні дві курсові роботи, укласти звіти про проходження різних практик (залежно від спеціальності – фольклорної, діалектологічної, педагогічної, перекладацької, виробничої, редакторської тощо), написати кваліфікаційну роботу (відповідно до освітньої програми), забезпечити її апробацію у вигляді публікації або доповіді на конференції. Звісно, що на більш високому рівні компетенції усного й писемного наукового мовлення формуються саме в магістратурі, що зумовлено як потребами, так і усвідомленням здобувачами вищої освіти необхідності обміну науковою інформацією, яка має бути викладена відповідним чином із дотриманням усіх необхідних вимог, зокрема відповідати стандартам академічної доброчесності. Тому в робочих програмах із МОНД для магістрантів Хмельницького національного університету, які

навчаються на спеціальностях «Філологія. Українська мова і література» та «Філологія. Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – польська», введено такі теми, як «Особливості викладу результатів наукових досліджень», «Форми відображення результатів наукових досліджень», «Організація самостійної наукової роботи», де здобувачі вищої освіти отримують знання щодо різних видів репрезентації науково-дослідної інформації, із-поміж яких – реферати, тези, статті, доповіді, монографії, дисертації. Окрему увагу зосереджено на написанні кваліфікаційних робіт, які є обов'язковим компонентом освітньої програми і входять до переліку дисциплін професійної підготовки.

Як відомо, для методології науки мова є засобом вираження, фіксації, опрацювання, передачі та зберігання наукових знань, інформації, напрацювань, тому при написанні і слід звернути основну увагу на культуру наукового мовлення, причому зауважимо, що варто вчити норм як писемного, так і усного мовлення, бо, поряд із загальними вимогами щодо використання мовних засобів наукового стилю (такими як наявність термінології, абстрактної лексики, наукової фразеології та клішованих висловів, цитат, покликань, схем, таблиць, графіків тощо), існує чітке розмежування між усним і писемним науковим мовленням. Адже мало володіти знаннями, а потрібно ще й уміти правильно ними користуватися, аналізувати, викладати результати досліджень у вигляді публікацій або ж доповідей. Крім того, зі студентами практикуємо й написання анотацій до статей і рецензій на них, що сприяє виробленню критичного мислення, спонукає до розширення наукового кругозору та формування навичок самостійного дослідження. Звісно, що написати самостійно тези, статтю, тим паче – курсову або кваліфікаційну роботу студентам дуже складно, і основною причиною цього став вільний доступ до величезної кількості інтернет-ресурсів, часто недоброчесних, піратських, які пропонують низькоякісні матеріали й таким чином позбавляють студентів можливості або й бажання самостійно працювати.

Тому перед викладачем постає додаткове завдання: не тільки навчити писати, правильно оформляти роботи, а насамперед мотивувати до самостійної роботи, запропонувати актуальну тему дослідження, цікаву й потрібну студентові, щоб вона не дублювала назви наявних статей, сайтів тощо.

Зупинимося на окремих аспектах формування компетенцій наукового мовлення у здобувачів вищої освіти Хмельницького національного університету – філологів-україністів та полоністів.

Перед початком будь-якої діяльності, передусім наукової, студентам слід нагадати про необхідність дотримання академічної доброчесності в процесі навчання, а особливо – під час написання наукових робіт (про формування компетенцій академічної доброчесності в університеті ми вже писали раніше [див. 3]), тому, навчаючи писати наукову роботу, із метою уникнення будь-яких звинувачень навіть у незначному плагіаті особливу увагу звертаємо на збір ілюстративного матеріалу, його паспортизацію, оформлення цитат й укладання списку використаної літератури. Оскільки жоден науковий жанр філологічного спрямування не може існувати без інтертекстуальних елементів (цитат, посилань, прецедентних текстів, алюзій), студенти повинні усвідомлювати, що їхні наукові тексти ретроспективно або проспективно пов'язані з уже наявними науковими дискурсами, тому треба вміти виокремлювати перспективу дослідження. Для написання будь-якої наукової роботи студент повинен визначитися (самостійно або разом із науковим керівником) із темою, метою, завданнями та методологічною основою, далі опрацювати праці, максимально наближені до теми, проаналізувати уже досліджене й визначити актуальність та новизну.

«Згідно з принципами Болонської декларації первинна відповідальність за якість одержуваних знань, умінь і навичок лежить на кожному навчальному закладі, а отже, саме ВНЗ, а в ньому – факультет, в складі якого кафедра й окремий викладач несуть персональну відповідальність разом зі студентами за

свою дисципліну та рівень її засвоєння. Так що все визначають зміст та форми і методи навчання, їх вибір, модернізація і вдосконалення» [5].

Тому здобувачам вищої освіти на заняттях із МОНД і ТПФД пропонуємо такий план ознайомлення з основами наукового писемного мовлення: 1) опрацювання технології написання наукової статті (тез доповіді); 2) робота над курсовою роботою; 3) методика підготовки кваліфікаційної роботи; 4) формування навичок усного наукового мовлення.

Визначивши основні жанри студентських наукових творів, передусім звертаємо увагу на особливості наукової статті, і така робота складається з низки послідовних етапів:

1) ознайомлення з основними вимогами до статті, зокрема переліком тих структурних елементів, які мають обов'язково входити до її складу;

2) розкриття сутності кожного складника, звернення особливої уваги на актуальність теми, аналіз останніх публікацій із теми, мету й завдання дослідження, висновки й перспективи його продовження;

3) розгляд зразків зразкового структурного оформлення наукових статей, виокремлення всіх необхідних частин роботи;

4) робота над текстом, у яких відсутні певні складники або в яких вони оформлені недостатньо чітко;

5) звернення уваги на дотримання стандартів академічної доброчесності (наявність запозичень із наукових праць інших авторів, оформлення покликань на праці, перевірка за Інтернетом на наявність плагіату);

6) удосконалення навичок оформлення списку використаної літератури (за різними стандартами), зокрема усунення виявлених помилок в окремих текстах, заміна одного способу оформлення бібліографії на інший, пошук рекомендованої літератури з певної теми, укладання бібліографії з різних видів наукових праць тощо;

7) підготовка анотацій (разом із ключовими словами), що включає спочатку аналіз чужих зразків, потім написання резюме і ключових слів до

статті іншого автора, а потім перевірка власних зразків із авторовими, переклад текстів іншими мовами (насамперед англійською та іншими слов'янськими), зрештою – спроба оформити анотацію на власне дослідження;

8) різні способи оформлення початкових і прикінцевих компонентів наукової статті (індексів УДК і ББК, інформації про авторів, додаткових відомостей і т. і.);

9) редагування зразків наукового мовлення, причому не лише орфографічне й пунктуаційне, а й науково-ортологічне (на зразок: прізвища дослідників мають бути записані за алфавітом, якщо неможливо упорядкувати їх за вагомістю наукових здобутків; нерозривний пробіл між ініціалами і прізвищами або числами й умовними скороченнями і т. д.);

10) написання власних наукових праць, матеріалом для яких можуть бути результати фольклорної, діалектологічної, педагогічної чи інших практик, реферати з літератури рідного краю, української ономастики, історії української чи зарубіжної літератури, основи етно- і соціолінгвістики тощо;

11) обговорення на заняттях написаних студентами окремих статей, робота з усунення виявлених недоліків;

12) подання статей у збірники наукових праць (кафедра української філології видає два збірники: «Літературознавчий вісник» (вийшло три випуски) та «Поділля. Філологічні студії» (готується до видання п'ятнадцятий випуск), а кафедра слов'янської філології – «Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика» (видрукувано десять випусків); крім того, наші студенти регулярно публікують наукові праці у збірниках інших ЗВО, із-поміж яких – «Подільська регіональна лексикологія: стан та перспективи» (Вінниця), «Проблеми слов'янської філології» (Умань).

Зазначимо, що на заняттях із бакалаврами більше розповідаємо про особливості підготовки тез повідомлень, які, зокрема, менші за обсягом, можуть мати пронумеровані частини, що певним чином послаблює зв'язок між

ними; також не завжди наявні всі складники наукової праці (наприклад, обов'язково готувати анотацію).

Безперечно, не завжди перші статті чи тези здобувачі вищої освіти готують на належному рівні, тому й не всі вони публікуються. Однак систематична, цілеспрямована робота викладачів МОНД і ТМФД, разом із керівниками наукових гуртків та проблемних груп, допомагає покращити якість таких наукових праць, і вже перед захистом курсових робіт, тим паче – кваліфікаційних, усі студенти мають публікації як свідчення апробації їхніх наукових здобутків.

Також ми певною мірою розмежуємо підготовку більш вагомих наукових праць: курсових робіт – для бакалаврів і кваліфікаційних – для магістрантів. Алгоритм роботи частково подібний до наведеного вище:

1) ознайомлення зі структурою й іншими атрибутами таких наукових праць;

2) більш детальна характеристика кожного складника, звернення особливої уваги на вступ, тобто, по суті, на науковий апарат дослідження;

3) покомпонентний розгляд окремих частин наукового апарату орієнтовно за таким зразком: а) розповідь викладача про особливості такого елемента; б) розгляд його зразків, причому як із літератури, так і з мови; в) формулювання на занятті вказаних фрагментів із тих тем, які пропонує викладач; г) більш глибоке обдумування таких компонентів при виконанні домашнього завдання (особливо якщо здобувачам вищої освіти відомі теми їхніх курсових чи кваліфікаційних робіт). Зазначимо, що різниця між роботами з ТПФД та МОНД проявляється не лише в тому, що магістранти готують більш розширений вступ, а отже, – і науковий апарат кваліфікаційної роботи (насамперед це стосується обґрунтування вибору теми (тобто її актуальності), методів дослідження, його наукової новизни, теоретичного і практичного значення роботи). Відмінності проявляються і в кількості наявних компонентів (наприклад, у курсовій роботі дозволено не визначати

теоретичне значення дослідження), а також у поданні більш розширеної інформації про ті фрагменти, які наявні вже в дисертаціях, а у кваліфікаційних роботах можуть бути представлені лише за бажанням здобувача вищої освіти (мова йде, зокрема, про гіпотезу дослідження або про питання, які виносяться на захист);

4) детальне опрацювання теоретичної частини дослідження, яке має включати опис основних понять, що характеризуються в роботі, історію їх вивчення, визначення критеріїв, за якими аналізуватиметься зібраний матеріал (крім власне теорії, розглядаються приклади оформлення таких параграфів із курсових або кваліфікаційних робіт);

5) розповідь про основні методи, які можна використати при дослідженні мовних чи літературних явищ (знову ж таки, теорія має поєднуватися з розглядом практичних зразків);

б) встановлення співвідношення між завданнями курсової чи кваліфікаційної робіт та висновковими положеннями, які зазвичай збігаються (як відмінність, можемо відзначити наявність вступного абзацу та заключної частини з окресленими перспективами майбутніх студій у цьому напрямі досліджень);

5) грамотне оформлення списку використаної літератури (часто – і списку використаних джерел, оскільки ми розрізняємо наукові праці, використані в роботі, та матеріал дослідження: художні тексти, словники, архівні дані тощо), встановлення співвідношення між покликаннями й бібліографією (зокрема, чи всі посилання відбиті у списку використаної літератури, і навпаки, чи на всі бібліографічні описи згадані в тексті роботи);

б) оформлення додатків (їхня нумерація, структура, потреба, обсяги тощо);

7) підкреслення вагомості дотримання стандартів академічної доброчесності (обов'язкове посилання на праці інших авторів, достовірність наведених фактів, відсутність перекручених числових даних тощо);

8) оформлення супровідних документів (завдань на дипломну роботу, анотації, направлення на захист, рецензій, титульного аркуша);

9) обговорення завершальних етапів дослідження (подання робіт на кафедру, їх рецензування, оцінювання, попередній та основний захисти).

Відзначимо наявність низки методичних матеріалів, підготовлених із метою допомогти здобувачам вищої освіти успішно захистити курсові та кваліфікаційні роботи, причому в таких посібниках не лише ґрунтовно описано увесь процес підготовки і захисту наукової роботи, а й наведено зразки оформлення практично всіх її компонентів.

Осібнo стоїть завдання удосконалення усного наукового мовлення, яким студенти користуються під час виступів на наукових конференціях, під час захисту курсових і кваліфікаційних робіт, на конкурсах наукових робіт тощо. Основні вимоги до такої діяльності озвучуємо на лекції «Публічне мовлення», а потім кожен здобувач вищої освіти готує короткий виступ (в межах 5 хвилин) на одну з мовознавчих чи літературознавчих тем, обов'язково з мультимедійним супроводом, намагаючись дотримуватися всіх стандартів культури мовлення. Власне наукові повідомлення – це насамперед виступи студентів молодших курсів на засіданнях секцій загальноуніверситетської студентської наукової конференції, а потім уже можлива і участь у регіональних, всеукраїнських і навіть міжнародних наукових форумах. До прикладу, 2021 року студенти-філологи взяли участь у таких конференціях: Міжнародній науково-практичній конференції «Міжкультурні комунікації в галузі освіти» (Хмельницький), Міжнародній науковій конференції «Кризи крізь століття. Міждисциплінарні роздуми про Центрально-Східну Європу» (Вроцлав), Міжнародних студентських наукових читаннях до Дня слов'янської писемності (Кривий Ріг), X Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих учених «Подільська регіональна лексикологія: стан та перспективи» (Вінниця), Всеукраїнській студентській науковій конференції «Актуальні проблеми лінгвістики та лінгводидактики»

(Умань), Всеукраїнській науковій інтернет-конференції «Лінгвістичні студії молодих дослідників» (Рівне), Всеукраїнській онлайн-конференції до Дня української писемності і мови «Українська мова вчора, сьогодні і завтра в Україні і світі» (Київ), Всеукраїнській конференції «Літературна творчість Кароля Войтили – тексти і контексти» (Брюховичі), V Міжрегіональному науково-практичному семінарі «Теоретичні та прикладні проблеми сучасної філології» (Умань) та ін.

Така діяльність є обов'язковою як різновид апробації результатів курсового чи дипломного дослідження, завдяки чому їх виконавці ще до захисту вільно володіють матеріалом і можуть якісно презентувати отримані результати перед комісією. Крім того, безпосередня участь у конференціях дозволяє здобувачам вищої освіти порівняти рівень власних знань, можливостей з однолітками, познайомитися, поспілкуватися з ними, обмінятися досвідом, своїми враженнями, здобутками тощо.

Майбутня професійна діяльність випускників-філологів тісно пов'язана з наукою (як вишівською, так і шкільною, залежно від місця працевлаштування), тому не дивно, що в процесі навчання ми намагаємося звернути на цей аспект їхньої підготовки особливу увагу. Як свідчить практика роботи, більшість здобувачів вищої освіти у ХНУ до такої роботи готові, адже вони вміють і самі виконати наукове дослідження, і презентувати його на зібранні науковців чи педагогів, і навчити інших, керуючи науковими гуртками чи працюючи в системі МАН.

У перспективі варто розглянути інші питання, пов'язані з організацією наукової роботи у закладі вищої освіти, як-от: підготовка заявок на здобуття грантів, проєктна діяльність, участь в олімпіадах і конкурсах тощо.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Мовчан Т. Науково-дослідницька компетентність у складі ключових компетентностей іноземних студентів-філологів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 10 (84). С. 107–118.

2. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Наказ МОН України № 871 від 20.06.2019 р. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-magistr.pdf> (дата звернення: 09.02.2022).

3. Торчинська Н. М., Торчинський М. М. Формування компетентностей академічної доброчесності в студентів-філологів. *Академічна доброчесність: практичний досвід* : зб. наук. пр. Гол. ред. Л. Г. Білий. Хмельницький : Вид-во МАУП, 2021. Вип. 1. С.127–134.

4. Ходань О. Л. Компетентнісний підхід до підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Педагогіка. Соціальна робота». 2017. Вип. 29. С. 232–235.

5. Ципко В. В. Вища освіта України у процесі інтеграції до європейської освітньої системи. URL: http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2010/Pedagogica/53660.doc.htm (дата звернення: 08.02.2022).

REFERENCES

1.Movchan T. (2018) Naukovo-doslidnytska kompetentnist u skladi kliuchovykh kompetentnostei inozemnykh studentiv-filolohiv [Research competence as part of the key competencies of foreign students of philology]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. № 10 (84), 107–118.

2.Standart vyshchoi osvity za spetsialnistiu 035 «Filolohiia» haluzi znan 03 «Humanitarni nauky» dlia druhoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity (2019). [Standard of higher education in specialty 035 «Philology» in the field of knowledge 03 «Humanities»for the second (master's) level of higher education]. Nakaz MON

Ukrainy № 871 vid 20.06.2019 r. URL :
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-magistr.pdf>

3. Torchynska N. M., Torchynskyi M. M. (2021). Formuvannia kompetentnosti akademichnoi dobrochesnosti v studentiv-filolohiv [Formation of competencies of academic integrity in students of philology]. Akademichna dobrochesnist: praktychnyi dosvid : zb. nauk. pr. Hol. red. L. H. Bilyi. Khmelnytskyi : Vyd-vo MAUP, Vyp. 1, 127–134.

4. Khodan O. L. (2017). Kompetentnisnyi pidkhid do pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv u VNZ [Competence approach to the training of future specialists in higher education.]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia «Pedahohika. Sotsialna robota», Vyp. 29, 232–235.

5. Tsypko V. V. Vyshcha osvita Ukrainy u protsesi intehratsii do yevropeiskoi osvitnoi systemy [Higher education in Ukraine in the process of integration into the European educational system]. URL : http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2010/Pedagogica/53660.doc.htm

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Торчинська Наталія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янської філології Хмельницького національного університету.

Наукові інтереси: теорія і практика філологічних досліджень, комунікативна лінгвістика, історія польського мовознавства.

Торчинський Михайло Миколайович – доктор філологічних наук, професор кафедри української філології Хмельницького національного університету.

Наукові інтереси: ономастика, культура наукової мови, морфологія української мови.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Totchynska Nataliia Mykolajivna – PhD of philological sciences, Assistant Professor of the Department of Slavic Philology, Khmelnytskyi National University

Scientific interests: theory and practice of philological research, communicative linguistics, history of Polish linguistics.

Torchynskyj Mychajlo Mykolajovych – Doctor of Philology, Professor of the Department of Ukrainian Philology, Khmelnytskyi National University

Scientific interests: onomastics, culture of scientific language, morphology of the Ukrainian language.

ТОРЧИНСЬКА Наталія Миколаївна, ТОРЧИНСЬКИЙ Михайло Миколайович. ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ НАУКОВОГО МОВЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

У статті схарактеризовано основні проблеми формування у студентів-філологів компетенцій писемного наукового мовлення; окреслено шляхи подолання складнощів у процесі вивчення дисциплін «Методологія та організація наукових досліджень» і «Теорія і практика філологічних досліджень»; описано специфіку підготовки здобувачів вищої освіти до написання наукових статей, курсових і кваліфікаційних робіт, також звернено увагу на особливості презентації результатів наукових досліджень.

Ключові слова: компетенції, методологія і організація наукових досліджень, наукове мовлення, філологія.

Totchynska Nataliia, Torchynskyj Mychajlo. Formation of scientific speech competences among students of Philology

The article characterizes the main problems of the formation of written scientific speech competences among students-philologists. Also, the article describes ways to overcome the difficulties in the process of studying such disciplines: «Methodology and organization of scientific research» and «The theory

and practice of philological research». One of the major task of the work programs of the disciplines is to master scientific speech skills among students, which is an existing competences representative that allows sharing own achievements and gaining experiences in approbation (printing articles, presentations on seminars and conferences, writing a thesis).

In modern higher educational establishments, one of the tasks is to develop scientific – research competences among students. Therefore, teachers have an additional task: not only to train how to write or to design works correctly, but first of all they have to motivate students to work themselves, to offer relevant, interesting for students research topic without duplication any titles of already existing articles and websites, etc.

The article describes the specific of preparation philologists ukrainists and polonists of Khmelnytskyi National University to write scientific articles, term papers, and diploma works. It was suggested algorithms for work with students, which teachers follow during forming scientific speech competences; the peculiarities of the research results presentation was highlighted through speeches at conferences and the publications of articles in student assemblies.

All participants of the scientific-educational process must follow academic decency. It is obligatory and emphasized.

In the longer term, we have tentative plans for other issues to be considered, issues related to organizing scientific work in higher educational establishments, including the application preparation, project activities, participation in competitions and contests, etc.

Key words: *competences, methodology and organization of scientific research, philology, scientific speech.*